

TUJINA NAGRAJUJE, ČESAR MI NE CENIMO: VRHUNSKI DOSEŽKI SLOVENSKEGA IZUMITELJA MARKOVIČA

NAŠ IZUMITELJ PRESENETIL SVET

Vladimir Markovič je na predstavitvi svojih izumov in inovacij na 41. svetovnem sejmu za izume, razvoj in industrijske inovacije v Bruslju prejel zlato medaljo posebnega pomena za svoj izum invalidskega vozička z izredno učinkovitim in lahkonim ročnim pogonom mycycle. Za ta model invalidskega vozička in model dvokolesa mycycle, ki je dobil srebrno nagrado in ki tudi temelji na posebnem novem načinu pogona, je prejel tudi poseben pokal belgijskega ministra za gospodarstvo in to za najvišji inovativni nivo sejma.

„Zakaj slovenski inovatorji in izumitelji tako težko prodrete doma“, smo povprašali, čeprav resnico poznamo.

„Kdor ustvarja res kaj novega, povsod težko prodre. Štiri leta sem bil v Nemčiji, potoval pa sem tudi po vseh kontinentih. Kjerkoli sem delal kot izumitelj, povsod je bilo težko. Nemčija je idealna dežela za izumitelje le takrat, ko je v vojni. Drugače so Nemci ravno tako konvencionalni kot vsi drugi.

Ta moj projekt je pred dvema letoma pomagalo financirati Ministrstvo za znanost in tehnologijo in takrat so ga zaradi tega strašno napadali, čeprav projekta nihče od kritikov niti približno ni poznal. Govorili so, da je denar, ki ga je ministrstvo namenilo za podporo mojemu projektu, vnaprej izgubljen, da sem goljuf, ki je podkupil ljudi v ministrstvu in podobno. To so izjavljali tudi nekateri Kidričevi nagradenci. Ker pa sem v Sloveniji eden redkih profesionalnih izumiteljev, sem že dolgo navajen na metanje polen pod noge.

Kljub visokim nagradam in priznanjem, ki so mi jih podelili tujci za ta dva moja projekta, to ne pomeni bistvene spremembe, saj doma proizvajalcev za te izdelke še vedno nimam. Glede tujine sicer teh težav ni, vendar se mi ne mudi prodajati licenc tujcem. Doma sem se dogovoril edino s Sočo, kjer bomo do novega leta naredili deset prototipov inva-

lidskega vozička z menjalniki. Vso zadevo je potrebno pri nas in v tujini homologirati, saj ni nikjer po svetu v predpisih takšnega invalidskega vozička.

Pri mycyciklu je spreminjena filozofija pogona. Dvokolesa so ljudje že celo stoletje dolgo poizkušali narediti tudi s stopalkami, ker se ve, da kroženje pedal ni idealna rešitev.

Najraje bi imel, da bi te izdelke izdelovali v Sloveniji in da bi jih tu prodajali izgotovljene, če pa to ne bo šlo, bom pač prodal licenco, saj imam dovolj konkretnih ponudb iz tujine. V Bruslju je bilo veliko kupcev, ki so že prinesli konkretne pogodbe, ki pa jih zaenkrat še nisem podpisal.“

Je težko biti izumitelj?

„Bogat je le malokateri izumitelj, ker nenehno vlaga v raziskave in prototipe. Projekt z mycycle pogonskimi sistemi je v bistvu moj prvi projekt, ki ga delam za široko porabo. Še vedno razvijam stroje za posebne namene, kot so na primer vrtna naprave za zemljo, da ni potrebno razkopavati cest, ker tako imenovane rakete omogočajo napeljavo vodovodnih, toplovodnih, signalnih energetskih in telefonskih napeljav pod cestiščem.

Rakete uporabljajo PTT podjetja za napeljavo telefonskih kablov. Vendar pa cestna podjetja teh strojev nočejo nabaviti. Pravijo tako: Markovič, stroje poznamo, so super, vendar, če jih kupimo, bomo bankro-

tirali: Cena teh raket je nizka, z njihovo uporabo pa bi opravili isto delo za zgolj desetino sedanje cene... Tako po nepotrebnem zapravljajo ogromno proračunskega denarja, ki ga dobijo in porabijo za vzdrževanje cest, za vse to nepotrebnem razkopavanje cest. To je na robu družbega kriminala. Vendar je pri nas že leta dolgo povsem protizakonita praksa, da soglasja za razkopavanje cest izdajajo cestna podjetja sama sebi, kar je proti vsem zakonom in predpisom in česar ni nikjer na svetu.“

Kaj je potrebno za izumitelja?

„Na žalost je izumljanje pri nas še vedno zelo nedonosno, celo v Nemčiji od sedmih projektov uspe le eden, ki gre naprej v proizvodnjo. Vendar pa ne mislim, da je zato potrebna posebna poddedovana genialnost, pač pa, da je to prej delo in poklic, ki se ga pa večina ljudi na žalost nima kje naučiti. Veliko je talentiranih ljudi z znanjem in sposobnostjo, vendar jim nihče ni razložil delovanje možganov, sistematičnosti premišljevanja, kako križno povezovati znanje in izkušnje z različnih področij.“

Omenili ste, da vam je pri zadnjem projektu mycycikla pomagalo Ministrstvo za razvoj in tehnologijo. Kaj pa prej pri vašem delu, vam je kdo finančno pomagal?

„Za noben drug projekt nisem prejel nobene pomoči. Klima se je nekoliko spremenila šele z odhodom komunistov z oblasti. Pri nas so bile dolga leta razmere v gospodarstvu takšne, da nihče ni smel biti v čemerkoli bolj pameten kot direktor. Najbolj in edini pametni so bili direktorji, ki so vse vedeli, samo ni se jim ljubilo pretirano razmišljati, posebno ne o stvareh, za katere so bili totalno nekvalificirani. Po-

sameznik, ki je s čimerkoli odstopal, je bil kaznovan - odrinjem, razglašen za anarhista ipd. Posledice tega vidimo še danes. Še danes so največja zavora direktorji, saj zadeve ponavadi obličijo pri njih.

Že leta trdim, da se da izvažati vsako stvar, ki je dejansko tržna noviteta. Tržna noviteta ima na zahodu prav zato, ker je tržna noviteta, 30 do 40 odstotkov višjo ceno. Če bi te novitete imeli, bi lahko brez težav izvažali na zahod. Tako pa smo obsojeni na najnižje cenovne razrede in prisiljeni izvažati skoraj po dampinških cenah. Lani je bilo v Nemčiji okoli 28 odstotkov tržnih novitet. Torej je bilo od vsega, kar so na tržišču ponujali, 28 odstotkov novih stvari. V Sloveniji ni bilo nikoli več kot

Ministrstvu za malo gospodarstvo gre za sluga za organizacijo skupnega nastopa slovenskih izumiteljev na sejmu v Bruslju. Tako je omogočilo lažji pristop slovenskim izumiteljem na največji svetovni sejem izumov.

en odstotek novitet. Poglejte, pri nas še vedno izdelujemo električno varovalko točno takšno, kot so jo izdelovali leta 38. To tujce šokira.

Da bi lahko te stvari spremenili, bi bilo po moji oceni potrebno 70 odstotkov vseh managerjev in direktorjev zamenjati. Seveda jih ne sme zamenjati vlada, pač pa lastnik, ki pa ga še nekaj let ne bo.

Kako prodajate svoje izdelke na domačem trgu. Dostikrat dobrih izdelkov in idej pri nas ne znamo prodati.

„Pri nas je težava s prodajo dobrih izdelkov, saj velika večina managerjev vseh teh novoustanovljenih d.o.o. danes ne dela nič drugega, kot na račun lastnega dobrega zaslužka povzročata Sloveniji inflacijo, zgolj poceni

kupujejo in drago prodajajo. Poglejte, za svoje stroje dajem tistim, ki z njimi tržijo, do 25 odstotkov rabata, pa ni nobene konkurence kljub temu, da so moji izdelki do 40 odstotkov cenejši kot nemški. A vseeno ni podjetij, ki bi želela prevzeti ekskluzivno prodajo.“

Kako vi kot raziskovalec in izumitelj ocenjujete slovenske znanstveno raziskovalne inštitucije?

„Javno si upam povedati, da je v naših raziskovalnih inštitucijah ogromno plevela. Potrebna bi bila veliko kvalitetnejša selekcija - zakaj jim dajati denar in koliko. Nujno potrebno bi bilo čim hitreje z zakonsko regulativo vse te inštitute ozko in strogo z jeklenimi verigami navezati na gospodarstvo, ki bi jim moralo določati raziskovalne naloge, ne da

si jih gospodje sedaj sami zmišljujejo. Tako bi kmalu opravili potrebno selekcijo. Efekti dela znanstveno raziskovalne sfere so sedaj za nas, ki to plačujemo, takorekoč nični. Če gospodje v inštitutih trdijo, kako velik znanstveni potencial so oni, naj to dokažejo s praktičnim delom. Nihče mi naj ne govori, da sploh obstaja znanost, ki se ne da vnovčiti ali vsaj koristno uporabiti.“

Moram pohvaliti ministra Tanciga, da je prvi po vojni pričel sofinancirati razne aplikativne projekte izven inštitutov, kar je bilo dokaj drzno dejanje. Kljub temu je to malenkost v primerjavi s tistim, kar gre vsako leto v razne inštitute, ki praktično ob koncu leta nimajo kaj pokazati.“

Janez Vodnar